

Έτσι θα είναι το καινούργιο σχολείο

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση μπαίνει στη ζωή μας για να την κάνει καλύτερη, εξηγεί ο συντονιστής του εγχειρήματος, δρ Γιώργος Τσιάκαλος

Συνέντευξη στον **ΣΑΒΒΑ ΠΟΛΥΒΙΟΥ**

Η επέκταση της εκπαίδευσης αποτελεί, σύμφωνα με τον Γιώργο Τσιάκαλο, καθηγητή Παιδαγωγικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και πρόεδρο της Επιτροπής Αναλυτικών Προγραμμάτων της Κύπρου, τάση που χαρακτηρίζει την εποχή μας, χωρίς όμως να έχει γίνει κυρίαρχη σε ολόκληρη την Ευρώπη. Κι αυτό εξαιτίας του οικονομικού κόστους που συνεπάγεται. Η Κύπρος έχει όμως πολλούς λόγους και όλες τις δυνατότητες να βρεθεί στην πρωτοπορία αυτών των αλλαγών, πράγμα που επιχειρείται με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, η οποία μπαίνει πλέον στη ζωή μας, με στόχο να τη βελτιώσει κατά το μέγιστο δυνατόν.

-Το τελευταίο διάστημα δώσατε στη δημοσιότητα ένα σύνολο προτάσεων που αλλάζουν τη δομή, την οργάνωση και το περιεχόμενο όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Το ζήτημα «μεταρρυθμίσεις στην παιδεία» αντιμετωπίζεται στον τόπο μας, συχνά, καχύποπτα. Υπήρξαν τέτοιες αντιδράσεις ή έστω θετικά σχόλια;

Προσωπικά δεν διακρίνω τις αντιδράσεις σε θετικές και αρνητικές. Θεωρώ ότι οι διαφορετικές απόψεις που εκφράζονται για θέματα εκπαίδευσης έχουν αφετηρία ορισμένες αποκλίνουσες μεταξύ τους θεωρήσεις και αυτές πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται υπόψη. Αυτή την προσέγγιση είχα από την πρώτη ημέρα και γι' αυτό δεν αισθάνθηκα ποτέ να υπάρχουν αντίπαλοι ή εχθροί στο μεταρρυθμιστικό εγχείρημά μας, του οποίου την αναγκαιότητα όλοι και όλες αντιλαμβάνονται. Υπάρχει μέχρι σήμερα μια θαυμαστή συναίνεση σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο και αυτή η πραγματικότητα δεν επηρεάζεται αρνητικά από τη διατύπωση διαφορετικών απόψεων, ακόμη και όταν αυτό συμβαίνει σε κάπως πιο έντονο τόνο. Ξέρετε, η κοινωνία της Κύπρου έχει αντιληφθεί ότι οι υψηλές δαπάνες για την εκπαίδευση – η Κύπρος είναι πρώτη στην Ευρώπη! – πρέπει να έχουν αντίκρισμα και δεν είναι πια πρόθυμη να επιτρέψει την ακύρωση αυτού του στόχου για καμιά ιδεοληψία και καμιά ιδιοτέλεια. Η Ευρώπη δηλώνει την πρόθεσή της να γίνει μια «Ευρώπη της Γνώσης» και στο πλαίσιο αυτό η Κύπρος είναι σε θέση να συνεισφέρει αποφασιστικά και να καθιερωθεί στη συνείδηση των Ευρω-

παίων ως η νήσος της μάθησης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας. Αυτό θέλουμε να πετύχουμε και δεν αμφιβάλλω ότι θα τα καταφέρουμε.

-Δώσατε για αυτό δείγμα γραφής πριν προχωρήσετε;

Σαφώς. Στο πλαίσιο αυτό δημοσίευσα την πρότασή μου για το λύκειο και κάλεσα σε διαβούλευση τις εκπαιδευτικές οργανώσεις, τους συνδέσμους των μαθημάτων και τις ομοσπονδίες των γονέων. Μάλιστα, την έστειλα στις οργανώσεις, πριν ακόμη την υποβάλω για συζήτηση στην Επιτροπή των Αναλυτικών Προγραμμάτων, και το έκανα επειδή θεωρώ ότι στην τελική συζήτηση πρέπει να λάβουμε υπόψη μας όλους τους προβληματισμούς. Ελπίζω ότι αυτή η προσέγγιση θα γίνει κατανοητή από όλους τους φορείς και ότι κανένας δεν θα επιδιώξει να μετατρέψει τον απαραίτητο καλόπιστο διάλογο σε δημόσια αδιέξοδη αντιπαράθεση.

Το νέο δημοτικό σχολείο

-Πείτε μας, λοιπόν, τι γίνεται ακριβώς και ποιο είναι το νέο δημοτικό σχολείο;

Γνωρίζω ότι ξαφνιαστήκαν πολλοί όταν, στο ερώτημα «Τι αλλάζει στο δημοτικό σχολείο», απάντησα λέγοντας ότι μεγαλώνει η διάρκεια των διαλειμμάτων, μειώνεται ο αριθμός των διδακτικών περιόδων και οι τελευταίες ώρες διατίθενται για να μπορούν τα παιδιά να κάνουν στο σχολείο με τη δασκάλα τους τα μαθήματα που μέχρι σήμερα χαρακτηρίζονται ως «κατ' οίκον εργασία». Για να μην υπάρχει καμιά παρεξήγηση, πρέπει να διευκρινίσω κάτι πολύ σημαντικό: Οι αλλαγές αυτές είναι αποτέλεσμα του διαφορετικού αναλυτικού προγράμματος που επιτρέπει με λιγότερες ώρες διδασκαλίας να επιτυγχάνουμε καλύτερα τους στόχους μας – όπως ακριβώς συμβαίνει και σε άλλες προηγμένες χώρες. Δεν «αφαιρούμε ύλη», όπως λέγεται καμιά φορά, αλλά αναδομούμε το περιεχόμενο και τη δομή της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τέτοιο τρόπο, ώστε τα παιδιά να μαθαίνουν ευκολότερα και χωρίς άγχος, να ερευνούν και να κατανοούν τον κόσμο με δημιουργικό και αυτόνομο τρόπο, να αποκτούν στέρεες μαθηματικές γνώσεις, να χρησιμοποιούν ανεπιτήδευτα και άριστα την ελληνική γλώσσα, να καιρονται τον πολιτισμό και να δημιουργούν πολιτισμό και, κυρίως, να παίρνουν από το σχολείο όλα όσα απαιτούνται για να γίνουν άνθρωποι με Α κε-

φαλαίο.

**Η κοινωνία της Κύπρου
δεν είναι πια πρόθυμη να
επιτρέψει την ακύρωση αυτού
του στόχου για καμιά ιδεολο-
γία και καμιά ιδιοτέλεια**

-Πώς επιτυγχάνεται αυτό;

Για να τα καταφέρουμε όλα αυτά, προχωρούμε σε ανασυνθέσεις των γνωστικών αντικειμένων και οργανώνουμε τη θεματολογία με τρόπο που να βοηθάει την ολόπλευρη μελέτη. Με τον τρόπο αυτό κερδίζουμε ώρες και τις αποδίδουμε στα παιδιά που τις έχουν ανάγκη. Μόνον όσοι δεν έχουν εμπειρία από μικρά παιδιά δεν γνωρίζουν πόσο σύντομο είναι ένα δεκάλεπτο διάλειμμα για ένα μωρό της Α΄ Δημοτικού, όταν είναι υποχρεωμένο να ανταγωνιστεί τα «μεγάλα» στην προσπάθεια να πει νερό ή ν' αγοράσει κάτι. Θα το πω απλά: Μόνον παιδιά που δεν βιώνουν απαράδεκτους και ακατανόητους περιορισμούς στο σχολείο έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν όλες τις ικανότητές τους και να αγαπήσουν τη μάθηση. Αυτό θα χαρακτηρίζει το νέο σχολείο, το «ανθρώπινο σχολείο».

-Εξυπακούεται ότι με την απάλειψη ή τον περιορισμό της κατ' οίκον εργασίας παρέχετε στο παιδί και ελεύθερο χρόνο το

απόγευμα.

Για την ακρίβεια, αποδίδουμε το παιδί στην οικογένειά του και αφαιρούμε από τις σχέσεις γονιών-παιδιών την «κατ' οίκον συνδιδασκαλία», που σήμερα είναι η συχνότερη αιτία εντάσεων και συγκρούσεων ανάμεσα στα παιδιά και στους γονείς. Ταυτόχρονα, αρχίζουμε να θεμελιώνουμε το «δημοκρατικό σχολείο», δηλαδή το σχολείο στο οποίο κανένα παιδί δεν αδικείται εξαιτίας της κοινωνικής καταγωγής του, κάποιας μορφής αναπηρίας ή κάποιας πολιτισμικής ιδιαιτερότητας.

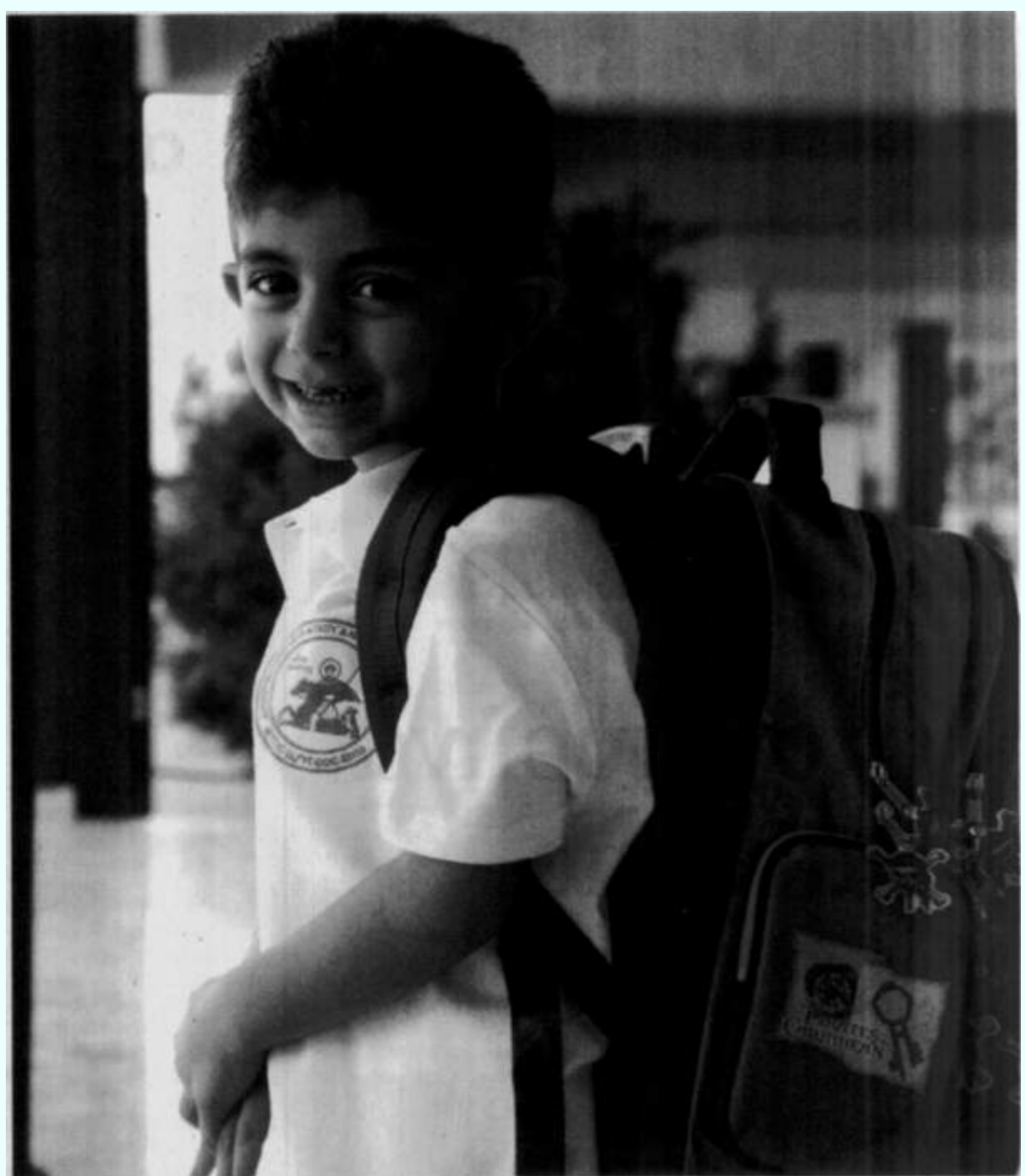
-Είναι φανερό ότι οι αλλαγές στο δημοτικό σχολείο αρέσουν στους γονείς και στα παιδιά, αλλά φυσικά θα κριθούν τελικά από τα αποτελέσματα στο γνωστικό επίπεδο. Πιστεύετε ότι και εκεί όλα θα πάνε καλά;

Όσα νέα στοιχεία εισάγουμε, γνωρίζουμε ότι λειτουργούν. Αυτό που χρειάζεται να κάνουμε είναι να δώσουμε χρόνο και δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να εξοικειωθούν με τα νέα καθήκοντά τους και με τις νέες μεθόδους οργάνωσης της διδασκαλίας και της μάθησης. Για τον σκοπό αυτό έχουμε προετοιμάσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης, που ξεκίνησε ήδη από τις αρχές αυτού του μήνα και θα συνοδεύσει την εισαγωγή των νέων αναλυτικών προγραμμάτων στο δημοτικό, στο γυμνάσιο και στο λύκειο, μέχρι αυτή να ολοκληρωθεί με επιτυχία.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κυριακή, 7 Μαρτίος 2010, σ. 10

Στο δημοτικό η κατ' οίκον εργασία θα γίνεται στο σχολείο και τα διαλείμματα μεγαλώνουν.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Κυριακή, 7 Μαρτίος 2010, π. 10

Οι αλλαγές στο λύκειο

-Ας δούμε τώρα τις αλλαγές στο λύκειο που, όπως έχω αντιληφθεί, είναι έως και θεαματικές. Αν ορθά τα λέω, επέρχεται ενοποίηση του Ενιαίου Λυκείου με την Τεχνική Εκπαίδευση, υπάρχει κοινό πρόγραμμα για όλα τα παιδιά μέχρι και την Α' Λυκείου, ενώ από τη Β' Λυκείου προτείνεται ένα κοινό Πρόγραμμα Ανθρωπιστικής και Κοινωνικής Παιδείας, σε συνδυασμό με την επιλογή ενός προγράμματος εμβάθυνσης από 14 συνολικά προγράμματα. Ποια είναι τα προτερήματα αυτού του συστήματος;

Περιγράψατε σωστά τις κύριες αλλαγές. Σε ό,τι αφορά την ερώτησή σας, υπενθυμίζω ότι το σύστημα του Ενιαίου Λυκείου, παρά τις αναμφίβολα καλές και εκσυγχρονιστικές προθέσεις που οδήγησαν στην ίδρυσή του, έχει οδηγηθεί σε αδιέξοδο: Οι διευθύνσεις των σχολείων δυσκολεύονται να καταρτίσουν ένα συνεκτικό και λειτουργικό πρόγραμμα και οι συνδυασμοί μαθημάτων που επιλέγονται από τους μαθητές αμφισβητούνται ανοικτά ως προς τη μα-

θησιακή αξία τους. Ταυτόχρονα, οι Τεχνικές Σχολές αποτελούν στόχο ευρέως διαδεδομένων προκαταλήψεων, που υπονομεύουν τον σημαντικό ρόλο τους. Όλα αυτά πρέπει να αντιμετωπιστούν αποφασιστικά και συστηματικά στη βάση τριών στόχων.

-Ποιος είναι ο πρώτος στόχος;

Είναι η επέκταση της κοινής εκπαίδευσης όλων των παιδιών κατά έναν χρόνο, δηλαδή μέχρι και την Α' Λυκείου, ένα μέτρο που θα έχει ως αποτέλεσμα την παροχή υψηλότερης εκπαίδευσης στην επόμενη γενιά της Κύπρου. Όπως είναι γνωστό, η επέκταση της εκπαίδευσης αποτελεί τάση που χαρακτηρίζει την εποχή μας, χωρίς όμως να έχει γίνει κυρίαρχη σε ολόκληρη την Ευρώπη εξαιτίας του οικονομικού κόστους που συνεπάγεται. Η Κύπρος έχει πολλούς λόγους και όλες τις δυνατότητες να βρεθεί στην πρωτοπορία αυτών των αλλαγών.

-Ο δεύτερος στόχος;

Είναι η παροχή ενός προγράμματος εμβάθυνσης στα παιδιά από τη Β' Λυκείου, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, τις κλίσεις τους, τα σχέδια ζωής

τους. Τα δεκατέσσερα προγράμματα – ορισμένα με υποπρογράμματα – που προσφέρουμε παρέχουν τη δυνατότητα στους μαθητές και στις μαθήτριες να αποκτήσουν όλα τα εφόδια που χρειάζονται για να χαράξουν με επιτυχία τον δικό τους δρόμο στην περαιτέρω εκπαίδευση ή στην επαγγελματική ζωή.

-Και ο τρίτος στόχος;

Είναι η διατήρηση και η ενίσχυση της συνοχής της μαθητικής κοινότητας, αλλά και της κοινωνίας γενικότερα, με την εισαγωγή του Προγράμματος Ανθρωπιστικής και Κοινωνικής Παιδείας, που θα είναι υποχρεωτικό για όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες και θα γίνεται αποκλειστικά με βιωματικές μορφές μάθησης. Ενδιαφερόμαστε να δημιουργήσουμε με το πρόγραμμα αυτό συνθήκες όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα συνεργάζονται, θα συζητούνται, θα διερευνούν επίκαιρα θέματα και θα καλλιεργούν τις αξίες, τις γνώσεις και τις ικανότητες που είναι απαραίτητο να έχει ένας δημοκρατικός πολίτης στη σύγχρονη κοινωνία.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κυριακή, 7 Μαρτίος 2010, π. 10

Ελεύθερη πρόσβαση στα πανεπιστήμια

«Μόνον παιδιά που δεν βιώνουν απαράδεκτους και ακατανόητους περιορισμούς στο σχολείο έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν όλες τις ικανότητές τους και να αγαπήσουν τη μάθηση. Αυτό θα χαρακτηρίζει το νέο σχολείο», δηλώνει ο δρ Γ. Τσιάκαλος.

-Στην πρότασή σας για τη μεταρρύθμιση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αναφέρετε ότι αυτή συνδέεται και με την προοπτική της ελεύθερης πρόσβασης στα πανεπιστήμια. Η προοπτική αυτή, εάν υπάρχει πράγματι, ενδιαφέρει ασφαλώς πάρα πολλούς ανθρώπους, δεν είναι;

Ακριβώς. Η προοπτική αυτή είναι ορατή και ασφαλώς ενδιαφέρει πολλούς ανθρώπους. Αφορά όμως κυρίως το ίδιο το λύκειο και την προοπτική της ποιοτικής αναβάθμισής του, η οποία μέχρι σήμερα παρεμποδίζεται από τη σημασία που έχουν αποκτήσει οι Παγκύπριες Εξετάσεις – και τα φροντιστήρια! – στη ζωή των μαθητών και των μαθητριών. Στην πρόταση επισμαίνεται ότι η νέα μορφή λυκείου «παρέχει τη βάση για τη θεσμοθέτηση της ελεύθερης πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία θα μπορούσε ήδη σήμερα να πραγματοποιηθεί για τη μεγάλη πλειοψηφία των πανεπιστημιακών τμημάτων της Κύπρου και της Ελλάδας». Πράγματι, από στοιχεία που περιλαμβάνονται σε σχετική έρευνα του Πανεπιστημίου Κύπρου, αποδεικνύεται ότι ο αριθμός των Κυπρίων υποψηφίων για τα περισσότερα τμήματα των δημοσίων πανεπιστημίων της Κύπρου και της Ελλάδας είναι μικρότερος από τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων. Συνεπώς, ένα σύστημα ελεύθερης πρόσβασης για τμήματα χωρίς υπερβολικό αριθμό υποψηφίων είναι ήδη εφικτό και μπορεί να υποβοηθηθεί από τη νέα μορφή λυκείου.

-Ποιες είναι οι επόμενες ενέργειες της Επιτροπής που πρέπει να αναμένουμε;

Την εβδομάδα που τώρα διάγουμε, οι εμπλεκόμενοι φορείς θα διατυπώσουν, ελπίζω, τις απόψεις τους, ώστε τη μεθεπόμενη εβδομάδα να προχωρήσουμε στις διαβουλεύσεις και στις τελικές αποφάσεις. Παράλληλα, θα προχωρήσουμε στη δημοσιοποίηση του περιεχομένου των νέων αναλυτικών προγραμμάτων, έτσι ώστε να πάρουμε και για αυτά τις απόψεις των φορέων και των πολιτών. Έχουμε ακόμη αρκετό δρόμο μπροστά μας σε αυτό που ονομάσαμε «εκπαιδευτική μεταρρύθμιση ως δημόσιο εγχείρημα» και θα τον βαδίσουμε με την ίδια αισιοδοξία και αποφασιστικότητα που δείξαμε μέχρι σήμερα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κυριακή, 7 Μαρτίος 2010, σ. 10

